

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті проаналізований сучасний стан економіки та розроблені рекомендації по впровадженню інноваційної економіки як одного з факторів подолання кризового стану країни. Розроблено тактику та стратегія по формуванню ефективної інноваційної економіки. Виявлено проблеми впровадження інноваційної економіки та заходу для їхнього рішення. Доведено, що інноваційний розвиток країни надасть конкурентні переваги в умовах сучасного європейського і світового ринків.

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, інноваційний бізнес, венчурне фінансування, індекс спроможності.

ВСТУП

Розвиток суспільства та економічна стабільність залежить від ефективного розвитку науково-технічного прогресу в країні. Процеси ©інноваційної діяльності потребують дослідження та аналізу стану та перспектив впровадження інновацій на підприємствах, з метою оцінки ефективності регіонів України, їх впровадження суб'єктами господарювання та їх вплив на розвиток регіонів та економіки України в цілому.

Останнім часом опубліковано ряд робіт українських дослідників які аналізували особливості інноваційних процесів в економіці України, зокрема це Череп А.В., Юркевич О.М., Резнік Н.П., Андросова О.Ф., Ілляшенко С.М., Микитюк П.П., Сенів Б.Г. та інші.

Мета статті полягає в дослідженні стану фінансування та виявленні перешкод в інноваційного розвитку підприємств України з метою ефективного впровадження інновацій та розвитку науково-технічного прогресу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В усьому світі традиційна науково-технічна політика змінюється на інноваційну, оскільки перша показала досить обмежену ефективність у вирішенні задач модернізації економіки через фокусування на створенні нових знань, а не на їх реалізації у виробництві.

Інноваційна політика являє собою цілісний підхід, який базується одночасно на створенні та на практичному використанні знань і при якому основне значення має комерційна віддача від нових технологій [2]. Розробка інноваційної політики для України є особливо актуальною проблемою, оскільки показники наукомісткості більшості вітчизняної промисловості суттєво нижчі, ніж у країнах ЄС та США, незважаючи на високий науковий потенціал.

Останнім часом в Україні з'являються урядові програми, у яких декларується перехід економіки на інноваційний шлях розвитку, державна підтримка інноваційної діяльності; розглядається проект інноваційного кодексу України; обговорюється створення Національної венчурної компанії. Попри те, що і Український уряд, і науковці сходяться на думці, що інноваційний процес знаходиться в незадовільному стані, суттєвих зрушень у цій сфері вже протягом багатьох років не відбувається.

Так, протягом останніх 15 років зростає використання результатів наукових досліджень вітчизняних учених у сфері інноваційної діяльності сусідніх держав, зменшуються обсяги використання можливої бази об'єктів інноваційної діяльності в Україні та знижується кількість інноваційно активних підприємств. Зазначимо, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності мають Португалія – 26% і Греція – 29%, але навіть ці показники удвічі вищі, ніж в Україні. А в порівнянні з країнами-лідерами, такими як Нідерланди (62%), Австрія (67%), Німеччина (69%), Данія (71%) та Ірландія (74%), цей розрив з Україною складає майже п'ять разів [3].

Інноваційній економіці потрібна наука високого рівня, яка забезпечує створення нових розробок, система ринкової апробації та відбору економічно ефективних розробок, а також механізми організації нового виробництва на їх основі. Ефективна інноваційна діяльність можлива лише за умови взаємовигідного партнерства держави та бізнесу. Відокремлено ні держава, ні бізнес не в змозі перевести економіку на інноваційний шлях.

Світовий досвід показує, що фінансування наукових досліджень та розробок здійснюється за рахунок держави, участь бізнесу обмежується незначною кількістю конкретних замовлень. Організація виробництва – це прерогатива бізнесу, держава переважно виступає регулятором.

Реалізація інновацій може здійснюватися лише в бізнесі, оскільки покупцем виступає підприємець, якого конкуренція примушує вносити зміни, або підприємець, який створює новий бізнес. Причому перший реалізовує інновацію лише в тому випадку, коли його не задовольняє позиція компанії на ринку й заради досягнення конкурентної переваги він готовий іти на ризик. Ті ж компанії, які мають стабільні позиції на ринку й не відчувають суттєвого тиску з боку конкурентів, не потребують "проривних" інновацій, для менеджменту таких підприємств достатньо вдосконалень еволюційного характеру.

Відсутність цільових державних програм, відповідної інноваційної інфраструктури, прозорості умов для бізнесу на перспективу, залишають новаторські ідеї на рівні ідей, які часто реалізуються поза межами України. Функціонуючі спеціальні зони, технопарки, інноваційні фонди переслідують різноманітні цілі, які часто не мають жодного стосунку до бізнес-результату.

Чинний Закон України "Про інноваційну діяльність" визначає інновації як новостворені (удосконалені) конкурентоздатні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва, соціальної сфери [4]. Отже, інновація розглядається як певна категорія, яка характеризується абсолютною цінністю, проте комерційний ефект нововведення не визначається.

Інноваційний бізнес диференційований за розмірами компаній, тому виокремлення таких двох груп суб'єктів інноваційного виробництва, як великі корпорації та малі інноваційні підприємства, є практично виправданим та мотивованим, оскільки кожна з них потребує різних заходів підтримки в рамках інноваційної політики держави.

Патенти компаній, крім захисту власних продуктів та послуг від підробок, приносять суттєвий дохід при їх реалізації. За оцінками спеціалістів, портфель патентів Microsoft дорожчий утричі, ніж у IBM, оскільки цінність інновацій визначається не стільки їх кількістю, скільки високою якістю.

В останні роки в списку кращих інноваційних компаній усе більше великих виробників програмного забезпечення й комп'ютерної техніки; за даними журналу Fast Company, в 2011 році список лідерів очолюють Apple, Twitter та Facebook.

Особливості діяльності великих інноваційних компаній, які визначають характер їх росту, розглянуто в роботі К. Крістенсена [7]. Ось деякі із цих особливостей.

По-перше, діяльність великих компаній орієнтована на отримання високих прибутків їхніми інвесторами, на випуск продукції, яка користується попитом у споживачів, тому вони можуть стикатися з проблемою фінансування радикальних розробок, які мало цікавлять споживача через нерозвинутий ринок.

По-друге, для підтримки високої капіталізації й залучення нових інвестицій їм необхідне стійке зростання, що забезпечується отриманням високих доходів, тому такі компанії орієнтуються на крупні ринки. Разом із тим, стійкий стан компанії визначається її поточними короткостроковими показниками.

По-третє, успішна реалізація масштабних інвестиційних проектів потребує якісного аналізу та планування, що простіше зробити на сформованому, а не новому ринку, який важко піддається прогнозуванню.

Зовсім інші проблеми виникають у малих інноваційних підприємств. Обґрунтування досвіду функціонування та розвитку інноваційних компаній показує, що багато які з них розпочинали свою діяльність із малого підприємництва, порушуючи стійкий стан крупних компаній на ринку. Малі підприємства можуть суттєво впливати на розвиток економіки, якщо застосовуються так звані "підривні" технології зі створенням абсолютно нових пропозицій, які змінюють ринок. Освоєння проривних технологій, як правило, не входить в поточні комерційні інтереси великих гравців на ринку, і багато новаторських продуктів доводяться до ринкової стадії в невеликих фірмах, які з часом, пройшовши ринковий відбір, можуть зайняти лідируючі позиції, як, наприклад, компанії Silicon Graphics, Netscape Communications, Google, Skype, які стали провідними у своїх сегментах.

Отже, сприятливе середовище для розвитку та росту малих інноваційних форм, яке дозволяло б доводити ідеї до стадії виробництва, є однією з найважливіших умов ефективної реалізації стратегії інноваційного розвитку держави.

При цьому політика розвитку малого інноваційного бізнесу повинна бути сфокусована на вирішенні проблем фінансування таких компаній. На початковому етапі розвитку вони не мають достатніх власних ресурсів для розвитку; обмежені в можливостях кредитування, у тому числі через відсутність заставного забезпечення; їхня діяльність характеризується підвищеними ризиками; період виходу на прибуткову діяльність проекту часто перевищує 2-3 роки.

Згідно з даними доповіді "Innovation Capacity Index 2010-2011", Україна у 2011 році посіла 61 місце рейтингу (табл. 1). Казахстан та Росія посідають відповідно 54 і 56 місця. Стабільним залишається положення Польщі - 40 місце, як і за попередній період. Стрімкий ріст спостерігається у Азербайджану. Ця країна піднялася в рейтингу з 74 на 50 місце за рахунок посилення своєї позиції за всіма підіндексами, особливо за показниками "Інституціональне середовище", "Якість нормативно-правового забезпечення" та "Умови для досліджень і розробок".

Лідерами за Індексом спроможності до інновацій у 2010-2011 рр. є Швеція, Швейцарія та Сінгапур. США та Канада посідають відповідно 5 та 7 місця, Німеччина на 20 місці, а Франція на 24 місці рейтингу. Крім того, у 2010-2011 рр. значний ріст показали Індонезія, піднявшись у рейтингу на 11 позицій до 77 місця, а також Бразилія, яка перемістилася з 87 на 81 місце. Індія втратила 3 позиції й посіла 88 місце, Аргентина, змістившись на 2 позиції, посіла 68 місце.

Вирішення проблем фінансування малих інноваційних підприємств найчастіше пов'язано із застосуванням механізмів венчурного інвестування. Венчурний капітал став одним з основних інструментів росту західних компаній, завдяки венчурному фінансуванню виникли такі компанії як DEC, Apple, Compaq, Sun, Microsoft, Intel, Silicon Graphics, Google, Skype. Венчурне фінансування використовують і країни Євросоюзу, Тайвань, Китай, Ізраїль та інші.

В Україні зареєстровано понад 600 венчурних фондів, із них діє більше 100, проте сфера їх діяльності – це переважно будівництво, торгівля енергоресурсами, деякі фонди займаються фінансуванням інших традиційних проектів або невеликих продуктових інновацій [8]. Така діяльність вітчизняних венчурних фондів є свідченням відсутності стимулів укладати кошти в інноваційні проекти за високого рівня ризику. Поки що вітчизняний венчурний капітал не інвестує в інноваційні проекти, оскільки інвестиції в окремі галузі традиційної економіки мають достатньо

високий рівень дохідності при відносно коротких термінах інвестування та за умов низького рівня ризику; організаційна форма венчурних фондів виконує "інструментальну" функцію, що дозволяє оптимізувати оподаткування законним способом.

Позитивним зрушенням у секторі вітчизняного інноваційного бізнесу може стати прийняття закону "Про венчурні фонди інноваційного розвитку". На сьогодні існує його проект, де вперше робиться спроба визначити правові засади створення нового фінансового інструменту, який забезпечив би спрямування інвестиційних потоків в інноваційні сектори економіки. Таким інструментом мають стати венчурні фонди інноваційного розвитку.

Розвиток венчурної індустрії України стримують такі негативні чинники: слабка законодавча база, недостатність обсягів інвестиційних ресурсів (згідно з чинним законодавством, фізичні особи та інституційні інвестори не можуть інвестувати у венчурні фонди), слабкість фондового ринку та відсутність гарантій для венчурного інвестора, які б обмежували його ризики, нерозвиненість неформального сектора венчурного бізнесу.

Прийнятий нещодавно Податковий кодекс [9] ще більше ускладнює ситуацію: відсутні положення щодо такого елемента інноваційної інфраструктури, як технологічні парки, порушено взаємодію малих підприємств, які використовують спрощену систему оподаткування, та інших юридичних суб'єктів. Задекларовані податкові пільги для деяких галузей (судно- та авіабудівельних) не вирішують проблеми, оскільки ці галузі є збитковими, тому використовувати прибуток на власний розвиток вони зможуть не скоро. У зв'язку із вищезазначеним, виконання Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні виглядає поки що проблематичним.

Таблиця 1 Рейтингування країн за індексом спроможності до інновацій та його підіндексами у 2011 році

Країна (всього 131 країна)	Індекс спроможності до інновацій 2010-2011		Інституціональне середовище						Людський капітал, професійна підготовка та соціальна адаптація						Якість нормативно-правового забезпечення			
	Значення	Ранг	Підіндекс в цілому		Ефективне управління		Політична оцінка країни		Підіндекс в цілому		Професійна підготовка		Соціальна адаптація та політична справедливість		Підіндекс в цілому		Ведення бізнесу	
			значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг
Україна	50,4	61	41	96	34	97	48	101	66,9	37	79,9	12	58,6	45	5&5	101	56,5	101
Росія	52,8	56	41,8	94	30,3	106	53,3	62	66,7	38	72,9	34	62,6	38	68,1	57	68,1	57
Казахстан	53,1	54	49,7	61	36,2	88	63,2	20	63,2	42	64,7	51	62,2	39	75	28	75	28
Польща	56,3	40	54	49	58,2	43	49,8	85	69,1	31	78,2	15	63,1	37	63,6	77	63,6	77
Туреччина	50,2	62	48,4	63	46,7	59	50,2	82	50,5	80	58,4	71	45,3	89	73,4	35	73,4	35
Азербайджан	53,8	50	49,8	60	30,7	104	68,9	12	57,2	56	57,7	74	56,8	52	80,4	12	80,4	12
Румунія	53	55	49,7	61	47,5	56	51,9	74	61,6	48	68	43	57,3	50	68,8	52	68,8	52
Швеція	80,3	1	83,1	1	93,4	3	72,7	5	86	2	82,5	4	88,4	2	78	20	78	20
Сінгапур	76,7	3	78,4	10	89,2	8	67,5	13	69,1	31	70,1	41	68,4	25	92,9	2	92,9	2
Швейцарія	78,1	2	81,5	6	92,3	4	70,7	7	79,1	8	71,8	36	83,9	6	71,5	44	71,5	44
США	74,8	5	63,9	27	79,3	19	48,4	97	75,7	15	80,5	10	72,5	18	87,1	5	87,1	5
Канада	73,6	7	72,7	13	88,5	12	56,8	39	76,3	12	75,5	22	76,9	14	87,6	4	87,6	4
Великобританія	71,3	14	66,4	20	81,6	17	51,2	77	71,7	25	75,4	23	69,2	23	85,7	7	85,7	7
Німеччина	68,9	20	70,9	15	85,3	15	56,6	41	75,3	16	67,3	45	80,6	8	68,1	57	68,1	57
Франція	65,3	24	65,2	24	76,4	21	53,9	60	76,4	11	74,9	27	77,5	10	64,9	71	64,9	71

Продовження табл. 1 Рейтингування країн за індексом спроможності до інновацій та його підіндексами у 2011 році

Країна (всього 131 країна)	Умови для досліджень і розробок						Адаптація та рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій											
	Підіндекс в цілому		у тому числі				Підіндекс в цілому		у тому числі				Використання ІКТ державними органами		Якість інфраструктури			
	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг	значення	ранг		
Україна	16,8	51	273	52	4,1	60	50,6	73	70,4	93	86,9	25	113	83	51,8	51	933	24
Росія	21,2	38	33,8	36	3,7	62	58,9	50	77,9	78	86,4	26	30,9	46	51,4	53	85,6	45
Казахстан	3,1	115	5,4	115	1,2	78	62,6	45	82,6	63	84,5	30	22,2	61	55,8	43	90,7	35
Польща	21,7	37	33	38	5,9	50	63,4	44	85,3	50	84,1	32	36,4	42	55,8	43	91	34
Туреччина	17,3	48	24,2	62	7,5	43	54,8	61	86,2	46	79,6	51	24,3	57	47,8	60	60,2	83
Азербайджан	4,7	104	9,6	98	0,8	83	51,1	71	82,3	64	76,9	62	17,3	72	45,7	71	67,7	71

Румунія	16,4	53	24,3	61	5,4	51	60	49	85	51	84,2	31	34,6	44	54,8	45	59,9	85
Швеція	69,2	2	74,8	2	61,4	8	90	1	97,4	6	81,8	44	98,9	1	74,7	12	75,1	61
Сінгапур	60,4	10	69,8	5	49,2	10	82,7	13	93,4	21	87,3	22	70,8	18	74,8	11	98,7	4
Швейцарія	70,3	1	62,9	11	87,6	1	89	4	99,4	1	82,2	42	87,9	3	71,4	18	98,2	9
США	61,3	9	61,2	12	61,5	7	83,4	12	95,1	12	69,6	78	79,9	8	85,1	2	86,7	42
Канада	53,3	11	64,6	9	37,5	16	84,1	11	96,1	10	65,2	83	86,5	4	84,5	3	77,4	58
Великобританія	44,8	21	53	18	33,4	18	89,6	2	95	13	89,1	16	86,2	5	81,5	4	97,9	11
Німеччина	50,4	14	57	14	41,2	13	85,2	9	98,4	3	88,4	19	74,6	13	73,1	14	98,8	3
Франція	45	19	53,5	16	33,1	19	82,3	14	96,9	9	73,2	74	73,5	15	75,1	10	98,5	6

Джерело: [10]

Можливості реалізації новаторської функції підприємницьких фірм в Україні досить обмежені не лише через відсутність державних механізмів регулювання та фінансування інноваційного розвитку. У сучасних післякризових умовах вітчизняні високотехнологічні підприємства нерідко не мають змоги навіть отримати звичайний кредит, не говорячи про залучення венчурного капіталу.

Перехід економіки України на інноваційні рейки вимагає стимулювання інноваційних процесів, прискорення просування нововведень в усіх її секторах. І українська наука, і венчурний бізнес потребують розвинутої інфраструктури для розробки та комерціалізації наукових ідей прикладного значення. Створення відповідної інфраструктури потребує таких дій:

- покращення інвестиційного клімату;
- сприяння експорту високотехнологічної продукції;
- зменшення податкового тиску для інноваційних компаній, особливо на початковій стадії розвитку;
- створення зон інноваційного підприємництва;
- розвиток міжнародних науково-технічних зв'язків через спільну генерацію, обмін і використання нових знань і технологій.

Високоосвічене населення, значна ємність ринку є хорошою основою для подальшого економічного зростання. Але з іншого боку, незважаючи на проведені реформи, залишається слабкою система інституцій (132 місце) та неефективним ринок товарів та послуг (117 місце). Пріоритетним напрямом також має стати стабілізація фінансового сектору України (114 місце) та підвищення рівня розвитку бізнесу (91 місце).

Серед основних невикористаних можливостей особливої уваги слід приділити підіндексам "Інновації*" та "Технологічна готовність".

Рейтинг України за підіндексом "Інновації" у 2012-2013 рр. відповідає 71-му місцю (табл. 2).

Таблиця 2 Підіндекс "Інновації" та його складові для України за період 2009-2013 рр.

	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013	
	рейтинг 133 країн	бал (1-7)	рейтинг 139 країн	бал (1-7)	рейтинг 142 країн	бал (1-7)	рейтинг 142 країн	бал (1-7)
Інновації	62	3,21	63	3,11	74	3,11	71	3,2
Інноваційна спроможність	32	3,7	37	3,5	42	3,4	58	3,3
Якість науково-дослідних інститутів	56	3,9	68	3,6	72	3,6	64	3,7
Видатки компаній на дослідження і розвиток (ДІР)	68	3	69	3	75	3	104	2,7
Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері ДІР	64	3,5	72	3,5	70	3,6	69	3,4
Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	85	3,3	112	3,1	112	3,1	97	3,2
Наявність вчених та інженерів	50	4,1	53	4,3	51	4,3	25	4,8

Джерело: [11]

Позитивним чинником впливу на економічний розвиток України у 2010-2011 роках стала активізація інноваційної діяльності промислових підприємств.

Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності у 2011 р. склав 14333,9 млн. грн. або 1,1% ВВП проти 8,0 млрд. грн. або 0,7% ВВП у 2010 році (табл. 3).

Таблиця 3 Динаміка та структура фінансування інноваційної діяльності

	2000	2005	2007	2008	2009	2010	2011
Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності в Україні, млн грн	1757,1	5751,6	10821	11994,2	7949,9	8045,5	14333,9
у% до ВВП	1,0	1,3	1,5	1,3	0,9	0,7	1,1

з них за рахунок (у % до загального обсягу фінансування):								
власних коштів	79,6	87,7	73,7	60,6	65,0	59,3	52,9	
державного бюджету	0,4	0,5	1,3	2,8	1,6	1,1	1,0	
місцевих бюджетів	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
позабюджетних фондів	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
вітчизняних інвесторів	2,8	1,4	0,2	1,4	0,4	0,4	0,3	
іноземних інвесторів	7,6	2,7	3,0	1,0	19,0	30,0	0,4	
кредитів	6,3	7,1	18,5	33,7	11,8	7,8	38,3	
інших джерел	1,3	0,3	3,2	0,4	2,1	1,3	6,9	

Світова економічна криза призвела до скорочення видатків на інновації, особливо приватного сектору, але у 2011 році вже спостерігається зростання обсягів фінансування.

Основне джерело фінансування інноваційної діяльності - власні кошти підприємств. Понад 70% інноваційно-активних підприємств здійснювали нововведення за рахунок власних коштів, обсяг яких у 2011 р. склав 7585,5 млн. грн. або 52,9% від загального обсягу фінансування.

У 2011 році частка бюджетних коштів у загальному обсязі становила 1% проти 1,1% у 2010 році, натомість спостерігалася тенденція до зростання частки фінансування за рахунок кредитів, зокрема у 2010 році їх доля становила 7,8% загального обсягу фінансування інноваційної діяльності, а у 2011 році - 38,3%.

Частка коштів іноземних інвесторів у 2011 році становила 0,4% від загальної суми виділених на інновації коштів. Основна їх частина була направлена на такі галузі, як хімічна та нафтохімічна промисловість - 29,3 млн. грн., у виробництво харчових продуктів та напоїв - 9,3 млн. грн., машинобудування - 13,9 млн. грн., у т.ч. у виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування було залучено 9,6 млн. грн.

Найбільші обсяги власних коштів було вкладено в інноваційну діяльність підприємствами машинобудування, ремонту та монтажу машин і устаткування, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів і добувної промисловості.

ВИСНОВКИ

На наш погляд, держава повинна бути основним джерелом фінансування розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності. Важливим чинником для підвищення інноваційного рівня України є освоєння та застосування прогресивних технологій та наукомісткої продукції.

В процесі дослідження було виявлено, що порівняно з країнами Європи в Україні частка підприємств, які використовують в своїй діяльності інформацію від державних науково-дослідних інститутів і університетів вища. Але відсоток інноваційних підприємств, що користуються власними або приватними джерелами інформації (консультанти та консультаційні об'єднання) вище ніж відсоток тих, що використовують інформацію державного сектору, це свідчить про те, що зв'язок між державним та підприємницьким сектором досить обмежений.

Окрім фінансових перешкод підприємства, які здійснюють інноваційну діяльність (недостатність коштів в середині організації та посиленої конкуренції на ринках) мають проблеми в знаходженні партнерів для співпраці.

Відповідно, можна зробити висновки, що необхідно розвивати законодавчу базу для більш тісного співробітництва державного та підприємницького сектору, оскільки тільки при ефективному, стимулюючому розвитку підприємств Україна буде економічно стабільною та розвиненою.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурлака В. Пріоритети інноваційного розвитку в українській економіці / В. Бурлака // Діловий вісник. 2010. – №12 (199) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/2010/dv1012131.ua.html>.
2. Семенов А. С. Венчурное финансирование инновационной деятельности / А. С. Семенов, А. И. Каширин // Инновации. – 2006. – № 1 (88). – С. 29-37.
3. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів": Постанова ВР України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 11.
4. Закон України "Про інноваційну діяльність" № 40-IV від 4 червня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>.
5. Дежина И. Г. Механизмы стимулирования коммерциализации исследований и разработок / И. Г. Дежина, Б. Г. Салтыков. – М.: ИЭПП, 2004.
6. Офіційний веб-сайт Бюро по патентах і товарних знаках США (USPTO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uspto.gov>.
7. Кристенсен К. Дилемма инноватора / К. Кристенсен. - М.: Альпина бизнес букс, 2004.
8. Офіційний веб-сайт УАІБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua>.
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

10. The Innovation for Development Report. [Електронний ресурс] - Режим доступу:
<http://www.innovationfordevelopmentreport.org/ici.html>
11. The Global Competitiveness Report 2012-2013 [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://www.weforum.org/docs/WEFGlobalCompetitivenessReport2012>.

Отримано 20.03.2013р.

© **Бошота Неля Василівна**, здобувач кафедри економіки підприємства, менеджменту і логістики УжНУ, тел. 0507688127, e-mail ppnw@mail.ru